

ניצ"ן משגב - למען ילדים עם לקויות למידה

לקראת יום ההתרמה לניצן - 20 בדצמבר 2012

מהי לקות למידה? האם ניתן לאתרה כבר בגיל צעיר וכיצד?

לאה מרום, יועצת חינוכית, חברת הנהלת אגודת "ניצן"

6 לקות בתחום התפיסה החזותית והתמצאות במרחב - התופעות האופייניות: קושי בהבחנה בצבעים ובצורות, קושי בזיהוי גרפי של השם הפרטי, קושי בזיהוי מספרים אחרי גיל 3 וקושי בהבחנה בין גדלים וכיוונים.

7 לקות בתחום הקשב והריכוז - התופעות האופייניות בגיל הרך - קושי בהאזנה רציפה לסיפורים, הפסקת ביצוע משימות באמצע, הסחת דעת קלה מכל רעש וכד'.

8 לקות בתחום ההתנהגות - מתבטאת בריבוי התפרצויות זעם, כפייתיות ונוקשות יתר, הפרעה במצבים חברתיים, חוסר ביטחון עצמי מוגזם, הפרעות בשינה, חרדות - במקרה זה מדובר בהפרעות שלא על רקע סביבתי קשה.

"לא ניתן כמעט לאבחן באופן פורמאלי מתחת לגיל 3. ב-3 השנים הראשונות קשה מאוד לערוך אבחון שיניב תוצאות מהימנות וברורות. ראשית, לפני שפונים לתחום של לקויות הלמידה, יש לבדוק ולשלול בעיות פיזיות, קשיי שמיעה, מיקוד ראייה, דיבור וכד'. מלבד הבעיות הפיזיות שיש לבדוק, יש להעריך את התפקוד לעומת הבשלות הפיזית התפתחותית של הילד.

בגילאי 3-4 ניתן כבר לערוך אבחון פסיכולוגי הבוחן את הימצאותו של קושי רגשי הגורם לבעיה שעלולה להיראות כליקוי התפתחותי. כאשר נשללים כל הגורמים שלעיל, ניתן לערוך בגיל 6 אבחון דידקטי מלא, טרם העלייה לכיתה א', ולאבחן אם ישנם ליקויים תפקודיים, כמו גם ליקויים אקדמיים.

אם נראה כי ישנה בעיה, יופנה הילד לתחומים: פסיכולוגיה, ריפוי בעיסוק וקלינאות תקשורת - על פי הקושי הנראה, ובגילאי 6 או כאשר יש קושי ברור בתחום, כדאי לגשת למאבחן דידקטי העוסק בתחום לקויות הלמידה. באופן כללי, בגילאים הצעירים, ההמלצה היא מפגש עם פסיכולוג, שכן הוא מעניק תמונה כללית, רחבה וביכולתו ליעץ לאיזה בעל מקצוע נכון וכדאי לפנות.

מקור לקויות הלמידה, הוא גירולוגי, מולד וקבוע. לכן, אין אפשרות לרפא לקות למידה, אלא לשפר את התפקוד. עבור כל לקות קיימות שיטות לשיפור התפקוד, שהן למעשה שיטות עוקפות בעיה, כגון הוראה מתקנת. בתהליך האבחון מזהים את התחומים החזקים של הילד יחד עם התחומים החלשים. לאחר מכן, לשם הטיפול, רותמים את החלקים החזקים לטובת אלו החלשים, ומשתמשים בהם בדרך אחרת ללמידה. הילד ילמד לקרוא, אך בדרך אחרת, על פי יכולותיו.

כל שאנו רוצים עבור ילדינו היא בריאות - פיזית, נפשית ותפקודית. כאשר אחד מן הדברים מופר, אנו תרים אחר הפתרון היעיל ביותר עבור הבעיה. בגילאים הצעירים, טיפול מוקדם הוא זה שקובע לעיתים ועושה את ההבדל. לקות למידה אינה מסכנת חיים, אך באבחון ובטיפול מוקדמים

ונכונים נוכל להעניק לילדינו את הסיכויים הטובים ביותר להצלחה". הדברים הנ"ל מצוטטים מתוך כתבה של שיר גולן, אגודת "ניצן".

בכל שאלה ניתן לפנות לצוות "ניצן" משגב: טלפון 04-9800247, פקס 9902363.

למידע נוסף ניתן להיכנס לאתר "ניצן ארצי" www.nitzan-israel.org.il

לקויות למידה נחלקות לשני סוגים: אקדמאית ותפקודית. לקות למידה אקדמאית, נראית לרוב כאשר הילד מתחיל את לימודיו האקדמיים, במקצועות הלימוד כגון: קריאה, כתיבה וחשבון. לקות למידה תפקודית, היא זו הנראית כבר בגילאים הצעירים, כשמדובר בקשיים בתפקוד של הילד. כיוון שבגילאים הצעירים, העיסוק הוא בפן התפקודי התפתחותי, קשה לנבא כבר בגיל הגן לקויות למידה אקדמאיים.

מתי כדאי צריך לאבחן לקויות למידה - האם לחכות לכיתה א', או האם יש דרך לזהות סימנים כבר בגיל הגן? יותר ויותר אנשי מקצוע סבורים כיום שכדאי להורים לגלות ערנות לגבי לקויות למידה אצל ילדיהם כבר בגיל הרך כדי להיכנס טוב יותר בעתיד להשתלבות בבית הספר.

לדבריה של מנכ"ל אגודת ניצן מלי דנינו, קיימת חשיבות רבה לאיתור מוקדם של קשיים בגילאים צעירים, לפני הכניסה לבית הספר, אולם צריך להיזהר מתיוג, שכן לעיתים מדובר בקושי התפתחותי שישתדר עם הזמן. היא מוסיפה: "לא כל איחור של הילד בהתחלת הדיבור או עיכוב בהתחלת הליכה, יזוהו כסימנים מעוררי דאגה. חשוב לראות את התמונה הכוללת: האם יש לילד בעיות תפקוד במספר תחומים ולאורך זמן? רק אז צריכות להידלק נורות האזהרה".

מנהלת ניצן בנס ציונה לי וייגר ושלומית יקואל מרפאה בעיסוק, מציעות דרכים לאיתור הורי של לקויות בגיל הרך.

1 לקות בתחום המוטוריקה העדינה - התופעות האופייניות: קושי בפעולות עדינות של הידיים בהשוואה לבני אותו גיל. למשל: הרמת חפצים קטנים, אחיזת עיפרון, גזירה, צביעה והדבקה, קושי בבניית מגדל קוביות, דפדוף בספר וכדומה.

2 לקות במערכת התנועה - התופעות האופייניות: קושי בתכנון התנועה והיתקלות רבה בחפצים, קושי לזכור רצף תנועתי וקושי בביצוע תנועות מקובלות לגיל כמו קפיצה על רגל אחת בגיל 4.

3 לקות בתחום השפה - התופעות האופייניות: שפה לא תקינה ביחס לגיל למרות שבסביבה מדברים בשפה עשירה, אוצר מילים קטן, קושי בחריזה ובמשחקי מילים, ריבוי בשימוש במילים כלליות, היגוי לא ברור קושי לשלוף מהזכרון מילים מוכרות בשעת הצורך, ומשפטים מבולבלים ומסורבלים.

4 לקות במערכת שיווי משקל - תופעות אופייניות: איחור משמעותי בתחילת ההליכה, ריבוי נפילות, חוסר יציבות לאורך זמן, היצמדות למקומות בטוחים, הקאה בזמן נסיעות, הירדמות קבועה בזמן נסיעות, פחד ממעליות וממדרגות נעות, או צורך מופרז בתנועות סיבוביות.

5 לקות במערכת החישה - תופעות אופייניות: תגובת יתר לגירויים שונים כמו רעש, רגישויות שונות לרבות ריח, מגע, טעם, או להיפך - חיפוש גירויים בעלי עוצמה כמו שבירת חפצים, התנדנדות בכסא וכד'.

